

Reševanje etičnih dilem v družinski medicini

VSEBINA

- Terminologija
- Osnovna etična načela
- Etične dileme v družinski medicini
- Izbor etičnih dilem
- Pogostnost v Sloveniji

TERMINOLOGIJA

- **Načelo:**

Kako naj se nekaj dogaja. Ustreznost tistega, kar delamo.

- **Vrednota:**

Prepričanje o tem, kaj je dobro oziroma slabo, kaj je prav in kaj narobe.

- **Moralni postulati:**

Ločijo dobro od slabega. Opredeljujejo etičnost.

- **Etika in deontologija:**

Upoštevanje moralnih in strokovnih načel.

- **Medicinska deontologija:**

Upoštevanje moralnih in strokovnih načel v poklicnem življenju in ravnanju zdravnika.

OSNOVNA ETIČNA NAČELA IN DILEME

Osnovna etična načela

- Neškodljivost
- Dobronamernost
- Pravičnost
- Samostojnost
- Zaupnost
- Resnicoljubnost
- Avtonomnost

PRIMERI

Neškodljivost

- Primum nil nocere
- Primeri težav:
  - Cepljenje
  - Kirurški posegi

Dobronamernost

- Tako ukrepanje, ki bo vedno v dobrobit bolnika
- Primeri težav:
  - Ukrepanje proti bolnikovi volji

Pravičnost

- Vse bolnike obravnavamo enako
- Primeri težav:
  - Osebe s težavami v komunikaciji
  - Osebe brez zavarovanja, marginalne skupine
  - Osebe, s katerimi smo že imeli konflikt
  - Agresivni bolniki
  - Sorodniki, prijatelji
  - Kolegi zdravniki
  - Preobremenjenost z delom

Samostojnost

- Pravica do svobodne volje in izbire
- Primeri težav:
  - Kognitivno omejeni bolniki
  - Potrošništvo
  - Terminalni bolnik, kjer družina prevzame odločanje
  - Bolniki z motnjami zavesti, urgentna stanja

Zaupnost

- Sporočiti ostalim samo to, ker je v interesu bolnika oz. zdravljenja
- Bolnik je lastnik informacije, izvajalec lastnik nosilca informacij
- Primeri težav
  - Nalezljiva bolezen pri partnerju
  - Prijava nesposobnosti za vožnjo z avtomobilom
  - Nasilje v družini
  - Bolniški stalež

Resnicoljubnost

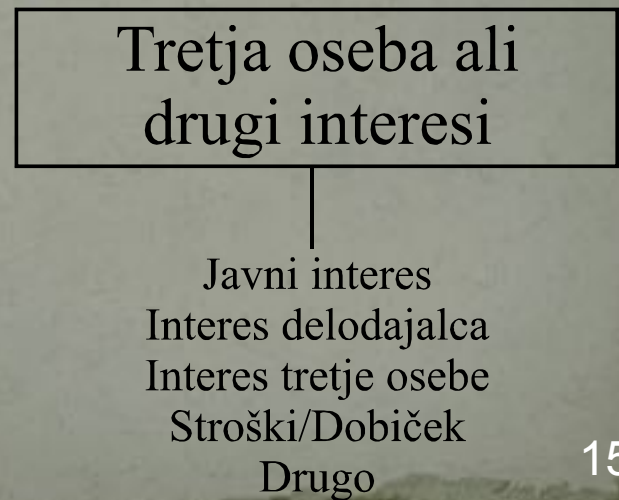
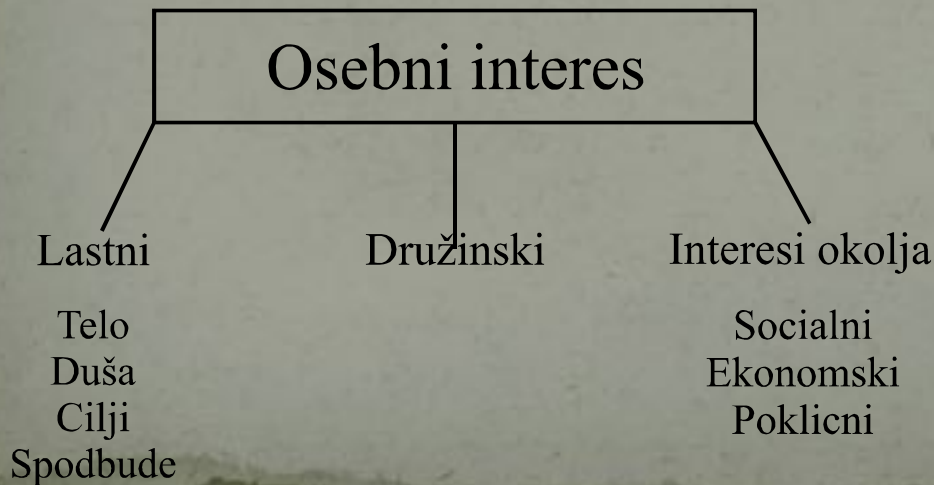
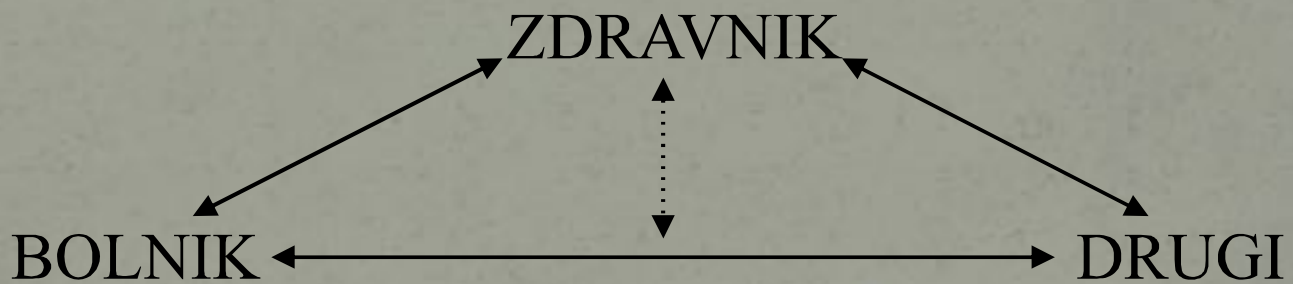
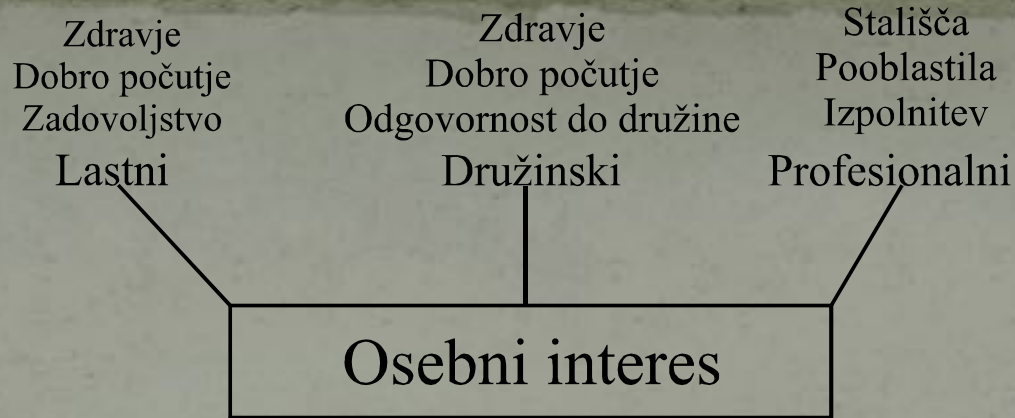
- Pacientu ne smemo lagati
- Primeri težav:
  - Sporočanje slabe novice
  - „Tolaženje“
  - Alternativna medicina

ETIČNE DILEME

- Nejasnost med dobrim in slabim, ko se naše vrednote in interesi ne skladajo s tistimi od bolnika, družine ali skupnosti
- Razlika med percepcijo zdravnika glede bolnikovega najboljšega interesa (medicinski profesionalizem) in bolnikove moralne ter etične pravice, da samostojno odloča o svojem življenju, zdravju in usodi (bolnikova avtonomija)

RAZŠIRJENOST

- Tri najpogostejše (slovenski podatki):
  - omejena finančna sredstva (23,9 %)
  - bolniki, ki želijo zlorabiti zdravstveni sistem (20,4 %)
  - sodelovanje s sekundarno oz. terciarno zdravstveno ravni (20,4 %)
- Tri najteže rešljive:
  - zapuščeni bolniki/bolniki brez skrbnikov (48,6 %)
  - sum na zlorabo/nasilje (40,9 %)
  - omejena finančna sredstva (21,1 %)

ZNAČILNE SITUACIJE

Delo v timu

- Katere informacije deliti
- Odgovornost posameznih članov tima

Bolniški dopust

- poizvedbe s strani delovnih organizacij o zdravstvenem stanju bolnika, prognozi,
- dovoljenje za gibanje
- pritiski in zahteve bolnikov
- tolmačenje odločitev drugih, npr. IZ ZZZS

Sodelovanje z drugimi ravni zdravstvenega varstva

- Katere informacije deliti?
- Pravičnost (napotitve preko zvez, čakalne dobe)

Finančna sredstva

- Problem pravičnosti:
  - Samoplačniški pregledi (zlasti diagnostika)
  - Pacienti brez zavarovanja
  - Strokovno utemeljeni pregledi, ki jih plačnik ne krije
- Interes izvajalca:
  - Izvajanje tistih storitev, ki so dobro plačane, ne tistih, ki so koristne

Marginalne in druge etnične skupine

- Različna stališča do zdravljenja, preventive, tveganih vedenj in skrbi za bolne svojce
- Jezikovne ovire
- Omejeni finančni viri

Terminalni bolniki

- Sporočanje slabe novice:
  - čustva
  - vključenost sorodnikov
  - pogosto ne vemo, koliko bolnik že ve

Sum zlorabe/nasilja

- Problem zaupnosti
- Pravilnost diagnoze
- Potreba po vključitvi več inštitucij
- Žrtve pogosto mladoletniki in otroci

PREVENTIVA

- Neutemeljeni in dvomljivi preventivni pregledi
  - Managerski pregledi
  - Genetsko testiranje zdravih ljudi
  - Nevarnost medikalizacije

ZAKLJUČEK

Sklepi

- Etične dileme so številne, pogoste in včasih težko rešljive
- Upoštevati moramo zdravo pamet, strokovnost in medicinsko znanje, zakonske predpise in sodobna spoznanja na področju etike, morale in deontologije.
- Zdravnik in bolnik sta le človeka